

	Cytostatika läkemedelshantering	Diariern VON 198/15
	Gäller för Vård- och omsorgsförvaltningen	Version 1
	Dokumentansvarig Karin Paust MAS	Gäller från 2017-03-06
Vård- och omsorgsförvaltningen	Godkänd av Monica Holmgren chef vård- och omsorgsförvaltningen	Senast uppdaterad 2017-03-06

Cytostatika, läkemedelshantering

Cytostatika och cytotoxiska läkemedel används vid behandling av tumörsjukdomar och för att dämpa immunreaktioner vid till exempel transplantationer eller vid olika former av autoimmuna sjukdomar, som exempelvis reumatoid artrit och psoriasis. Behandlingen kan vara fysiskt och psykiskt ansträngande för patienten och ger i de flesta fall biverkningar av varierande grad, beroende på vilka preparat som ingår i kuren. Information om preparat och biverkningar finns i FASS.

Många cytostatika är genom direkt hudkontakt eller via inandning starkt irriterande ämnen och kan därför ha en lokal effekt på hud och slemhinnor.

Det ska finnas tydliga instruktioner med skyddsåtgärder för personal som städar lokaler där cytostatika används. (*Se Arbetsmiljöverkets författningssamling AFS 2005:5 Cytostatika och andra läkemedel med bestående toxisk effekt www.av.se/regler.) Föreskriften ställer på ett flertal punkter helt nya krav på arbetsmiljöåtgärder för att skydda personal från att drabbas av hälsorisker i samband med hantering av läkemedel. Denna anvisning gäller för all personal som iordningställer och/eller administrerar läkemedel ur denna grupp samt personal som exponeras för läkemedlen på annat sätt vid t ex vård av patient i anslutning till medicinering samt vid omhändertagande av utsöndringar och avfall.

Vårdplanering

När en patient/vårdtagare behandlas eller har behandlats med cytostatika kan utsöndringstiden och graden av verksam substans som utsöndras skilja sig åt. Det är därför viktigt att den behandlande enheten (sjukhuset) informerar om vilken typ av cytostatika som är aktuell. Vid vårdplanering och vid överrapportering av vårdtagare som behandlas med cytostatika skall patientansvarig sjuksköterska inhämta den information som behövs för att lämnas vidare om det föranleder speciellt omhändertagande i vården.

Hantering

Personal som ger läkemedel skall använda handskar Purple nitril (lila handskar).

Eventuell delning av tabletter och annan öppen spädning/beredning, exempelvis ampuller utan membran, måste ske i på apotek. Tabletter får inte krossas på grund av risk för damm bildning.

Patienten bör inte ta sina cellgifter med sina händer utan lämpligen tar/får tabletter från en medicinmugg.

Dosettindelning

- Använd i första hand endos- system
- Använd medicinsked vid uttag ur medicinburk, skeden skall sköljas i rikligt med vatten efteråt
- Tabletter och kapslar får ej delas eller krossas. Eventuell delning av tabletter och annan öppen spädning/beredning, exempelvis ampuller utan membran, måste ske i på apotek. Tabletter får inte krossas på grund av risk för damm bildning.
- Vid delning av cytostatika i dosett ska separat dosett användas. Dosetten kontrollräknas av annan sjuksköterska innan den lämnas till patient. Dosetten skall märkas med namn, personnummer och preparatnamn.
- Tomma läkemedelsförpackningar som innehållit cytotoxiska läkemedel skall omhändertas enligt rutiner för cytostatika avfall, se AFS 2005:5.

Dokumentation

Pågående behandling cytostatika ska dokumenteras under ”observation”. Tydlig information ska finnas till omvårdnadspersonal med hänvisning till gällande riktlinje.

Vid osäkerhet kontakta omvårdnadsansvarig sjuksköterska.

[Vårdhandboken, Cytostatika](#)

[Arbetsmiljöverket. Föreskrifter Cytostatika](#)